

PREMIUL MUZEULUI EUROPEAN AL ANULUI 1997

Dr. Livia DRĂGOI

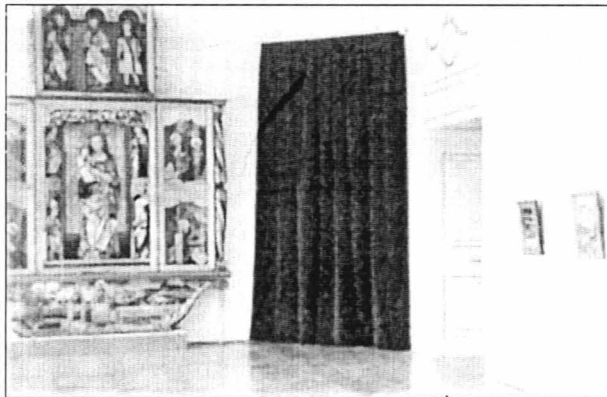
Închis pentru public în decembrie 1989, Muzeul Național de Artă Cluj și-a redeschis expoziția permanentă – Galeria Națională – la 31 ianuarie 1996. Succesul de care s-a bucurat noua formulă a expunerii permanente la public și la numeroșii specialiști din țară prezenți la festivitatea de redeschidere a Muzeului, ca și îndemnul și încurajările primite din partea celui mai avizat

cunoscător al activității Fundației EMYA – corespondentul ei în România, domnul Virgil Ștefan Nițulescu – ne-a dat curajul să ne înscriem la concursul pentru Premiul Muzeului European al Anului pentru anul 1997 (din România, pentru concursul aceluiași an, s-au mai înscris Muzeul Literaturii Române din Iași – Casa Memorială Constantin Negruzzi din Lunca Prut – și Muzeul de Istorie din Roman).

Aspect din
Muzeul Național
de Artă Cluj

Conform regulamentului Concursului, a fost expediată la Bristol documentația necesară unei prime etape a selecției și apoi, în octombrie 1996, Muzeul a fost vizitat de către doi reprezentanți ai Comitetului EMYA (Doamna Ann Nicholls și Domnul Wim van der Weiden). Pe baza raportului întocmit de către acești specialiști, Muzeul Național de Artă Cluj a fost nominalizat printre candidații la prestigiosul Premiu al Muzeului European al Anului 1997 (din 66 muzee candidate, reprezentând 20 de țări, au fost nominalizate 30). Concluziile „judecătorilor“ care au vizitat toate cele 66 muzee candidate (publicate în broșura editată cu prilejul Festivității de acordare a premiilor) au relevat, ca pe o problemă generală, scăderea îngrijorătoare a subvențiilor acordate muzeelor de către state sau de către administrațiile comunităților locale, subliniind, în același timp, ca deosebit de meritorie voința și capacitatea lucrătorilor din unele muzee de a depăși dificultățile de ordin material. Printre muzeele meritorii au fost, în acest sens, menționate și muzeele din România: Sărăcie, totuși, nu înseamnă în mod necesar depresie și absența inițiativei. Cei doi membri ai comitetului, care au petrecut o săptămână în România în octombrie trecut, au fost foarte impresionați de primirea călduroasă care li s-a făcut pretutindeni și de entuziasmul pe care îl dovedește în munca sa personalul muzeelor la toate nivelurile. Ei încearcă să facă tot ce pot mai bine în condițiile pe care puțini dintre colegii lor din țări mai bine plasate ar fi gata să le suporte mai mult de o săptămână.

În situația care este azi aceea a României, personalitatea celor responsabili face toate diferențele necesare – și colegii noștri sînt elogioși cu privire la calitatea persoanelor pe care le-au întîlnit. Despre o directoare de muzeu (este vorba despre directoarea Muzeului Național de Artă Cluj n.n.) de exemplu, ei scriu: „Este o persoană dinamică, un exemplu pentru colaboratorii săi. Spiritul de echipă este excepțional.... Un muzeu, atunci cînd mijloacele financiare lipsesc, funcționează, adesea, numai datorită calităților și devotamentului personalului său...“.

Și, cum regulamentul de concurs prevede și o prezentare publică – cu ilustrație vizuală – a fiecărui muzeu candidat, la 16 aprilie 1997, am ajuns la Lausanne, unde, cunoscutul Muzeu al Jocurilor Olimpice a fost, timp de patru zile, admirabila gazdă a ultimei etape a Concursului. Aici s-au organizat standuri unde muzeele concurente își prezentau cele mai semnificative materiale publicitare (Muzeul din Cluj a prezentat pe lîngă afișele Galeriei Naționale, și afișele unor expoziții temporare deschise în muzeu, pliantele muzeului și mapele cu reproduceri după cele mai importante piese expuse

Aspect din
Muzeul Național
de Artă Cluj

în Galeria Națională); un stand mic, dar vizitat cu interes, pentru că, în ambianța EMYA, muzeografia românească avea deja un foarte bun renume datorită nominalizărilor anterioare – dar mai ales, datorită câștigării, în urmă cu un an, de către Muzeul Țăranului Român, a Marelui Premiu (pictorul Horea Bernea, directorul acestui Muzeu, era prezent la Reuniunea de la Lausanne, urmînd a preda rîvnitul trofeu simbolic – statueta lui Henry Moore – viitorul câștigător). A lipsit, din păcate, din motive strict economice, principalul inițiator și susținător al prezenței Muzeului din Cluj la această competiție – Domnul Virgil Nițulescu.

Sfinx și om
cu cap de leu.
Bazalt Karkemiş.
Sec. al IX-lea î. Hr.
Muzeul Civilizațiilor
Anatoliene.

Cu interes a fost urmărită și prezentarea Muzeului (moderatorul Secțiunii Arts and Crafts fiind Wim van der Weiden). Încă din timpul acestor prezentări (care s-au desfășurat vreme de două zile, după un program respectat cu rigoare), s-au putut face pronosticuri privind favoriții Marelui și ai celorlalte premii.

Programul, special gîndit pentru a favoriza o cît mai bună cunoaștere a candidaților – și o reală apropiere între specialiștii europeni prezenți la reuniune, a prevăzut și o seară dedicată prezentării video a muzeelor concurente. Muzeul de Artă din Cluj a fost prezentat printr-un film video care el însuși este o creație artistică, fiind realizat de unul dintre membrii personalului muzeului: Feleki Istvan, absolvent al Facultății de Fotografie a Academiei de Arte Vizuale „Ion Andreescu“, specializat în arta imaginii în Franța, la Arles.

Vizitele organizate la Muzeul „Alimentarium“ din Vevey și la „Muzeul Jocurilor“ din La Tour de Peilz au prilejuit întîlnirea directă, pe viu, cu două muzee care au știut, exemplar, să-și adapteze strategiile timpului prezent, iar vizita, ghidată (și mereu reluată în pauzele întîlnirilor), a muzeului – gazdă (una dintre cele mai spectaculoase realizări actuale în materie de muzeotehnică) a constituit o veritabilă „aventură muzeografică“. Vizitarea Castelului Chillon (unul dintre cele mai spectaculoase monumente din circuitul turismului cultural al Elveției) a completat în mod fericit programul dens elaborat de organizatori.

Dimineața celei de a patra zile a Reuniunii, dedicată împlinirii a „20 de

ani de schimbare și dezvoltare“, a fost marcată de prelegerile susținute de către Massimo Negri (specialist în expoziții de artă – din Milano) și de către directorul Forumului Muzeului European, Kenneth Hudson, care a fascinat, ca de obicei, asistența, cu alocuțiunea sa densă în idei, plină de verva unui umor subtil, de o calitate cu totul particulară.

Am profitat de după amiaza liberă pentru a mă lăsa fermecată de un Lausanne însorit, cu o atmosferă de o eleganță în mod subtil cordială...

În seara zilei de 19 aprilie a avut loc, în prezența înaltului patron al ceremoniei, Regina Fabiola a Belgiei, festivitatea de premiere. Sarcina juriului a fost cu adevărat foarte dificilă, problema sa nefiind de a identifica și de a elogia noi muzee de calitate, ci de a descoperi muzeele care aduc contribuția cea mai notabilă și originală la soluționarea unor probleme sociale și culturale actuale (prin coerența și adresa precisă a programelor de activități cu publicul, prin selecția și prezentarea obiectelor într-un context semnificativ – lipsa acestei din urmă preocupări fiind cu deosebire reproșată muzeelor de artă...). Iar juriul s-a achitat cu rigoare și cu obiectivitate de a ceastă sarcină. Ca mare câștigător al Premiului Muzeului European al Anului 1997 (și deținătorul invidiat, timp de un an, al statuetei lui Henry Moore a fost desemnat Muzeul Civilizațiilor Anatioliene, din Ankara (Turcia), care s-a detașat prin „simțul remarcabil al stilului“ – alegerea a fost extrem de dificilă, dată fiind vastitatea colecțiilor muzeului, a celor mai remarcabile piese pentru expunere, prin asocierea

inspirată a activităților de valoare excepțională desfășurate în siturile arheologice atașate muzeului, ca și prin numărul impresionant de vizitatori – peste o jumătate de milion, anual).

Premiul Consiliului Europei a fost atribuit Muzeului Copiilor (subordonat Muzeului Tropical din Amsterdam) – singurul muzeu etnografic pentru copii din lume care, prin expoziții temporare bine gândite și printr-un program de activități foarte coerent și-a fixat misiunea de a „disipa miturile și stereotipiile privind popoarele din țările tropicale și subtropicale“.

Premiul Micheletti (destinat unui muzeu al industriei sau al tehnicii a fost atribuit Muzeului Municipal din Idrija – Slovenia, muzeul este dedicat istoriei minei de mercur și a comunității care s-a dezvoltat în jurul ei).

Mențiunile speciale au fost acordate următoarelor muzee: Aboa Veltus & Ars Nova din Turku (Finlanda), Muzeul de Istorie din Bielefeld (Germania), Muzeul de Preistorie din Landau (Germania), Muzeul de Etnologie și Istorie din Nea Karvali (Grecia), Muzeul Bonnefanten din Maastricht (Olanda) și Vechiul Observator Regal din Londra.

La recepția finală, care s-a desfășurat în restaurantul muzeului – cu o splendidă terasă deschisă spre parcul muzeului – și spre lacul Leman, s-au continuat (în grupuri cu o configurație mereu schimbătoare) discuțiile din timpul celor câteva zile, s-au schimbat adrese și s-au pus temeiurile unor relații directe între specialiști – și între muzee din diferite țări ale Europei.